

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ธรรมเนียมคิของทศบารมีเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการตรัสรู้และการ
บำเพ็ญพุทธกิจของพระพุทธเจ้า

ผู้วิจัย : พระกวีวงศ์ (อิม สารโท/กำหนดดี)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร. ป.ธ.๙, M.A., Ph.D.

: อาจารย์ ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี ป.ธ.๗, พ.ม., พธ.บ., ศศ.บ., M.Lib.Sc.
PGDLS, พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: ผศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร ป.ธ.๙, พ.ม., พธ.บ., พธ.ม., Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ธรรมเนียมคิของทศบารมีเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการตรัสรู้และการ
บำเพ็ญพุทธกิจของพระพุทธเจ้า” มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาทศบารมีใน
พระพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาลักษณะแห่งธรรมเนียมคิของทศบารมี (๓) เพื่อวิเคราะห์
ธรรมเนียมคิของทศบารมีของพระโพธิสัตว์เป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และ
(๔) เพื่อวิเคราะห์ธรรมเนียมคิของทศบารมีเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการบำเพ็ญพุทธกิจของ
พระพุทธเจ้า

ผลการวิจัยพบว่า

บารมี หมายถึงคุณสมบัติเป็นเครื่องให้ถึงฝั่ง หรือคุณสมบัติที่ทำให้ยิ่งใหญ่ ในที่นี้
หมายถึงความเป็นพระพุทธเจ้า บารมี มี ๑๐ ประการ หรือ ทศบารมี เป็นพุทธการกธรรมคือ
ธรรมที่กระทำบุคคลให้เป็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ก่อนที่จะได้ตรัสรู้พระ
สัมโพธิญาณ ต้องได้บำเพ็ญบารมีทั้ง ๑๐ นั้นนับกับไม่ถ้วน บารมี ๑๐ หรือทศบารมี ได้แก่
ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และ อุเบกขา บารมีนั้นมี ๓ ชั้น
คือบารมีอุปปบารมี และปรมัตถบารมี รวมเรียกว่า บารมี ๓๐ ทศ ในการบำเพ็ญทศบารมีเพื่อให้
บรรลุถึงความเป็นพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์จะต้องบำเพ็ญบารมีแต่ละข้อให้ครบถ้วนบริบูรณ์
แม้แต่ในพระชาติเดียวกันที่เสวยก็บำเพ็ญบารมีหลาย ๆ ข้อไปพร้อมกัน เพียงแต่ว่าข้อใดจะยิ่ง
หรือหย่อนกว่ากันเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าเป็นธรรมเนียมคิ ทั้งนี้ โดยเน้นการบำเพ็ญบารมีตามลำดับ
ทศชาติชาดก เริ่มจาก พระเตมีย์ทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมี พระมหาชนทรงบำเพ็ญวิริยบารมี
พระสุวรรณสามทรงบำเพ็ญเมตตาบารมี พระเนมิราชทรงบำเพ็ญอธิษฐานบารมี พระมโหสถทรง

บำเพ็ญปัญญาบารมี พระภริยัตถทรงบำเพ็ญศีลบารมี พระจันทกุมารทรงบำเพ็ญขันติบารมี พระนารทะทรงบำเพ็ญอุเบกขาบารมี พระวิฑูรย์ทรงบำเพ็ญสัจจบารมี และพระเวสสันดรทรงบำเพ็ญทานบารมี โดยแจกแจงว่าพระโพธิสัตว์แต่ละพระองค์ตามทศชาติชาดก บำเพ็ญบารมีนั้น ๑ อย่างไร

การบำเพ็ญทศบารมีของพระโพธิสัตว์เป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการตรัสรู้ พอสรุปว่าจริยาวัตรของพระโพธิสัตว์แต่ละองค์ในแต่ละชาติ ต่างก็ได้บำเพ็ญหลายอย่างหลายบารมีไปพร้อม ๆ กัน เพียงแต่ว่าข้อไหนจะถึงพร้อมหรือยิ่งหย่อนกว่ากันมากน้อยแค่ไหนเท่านั้น ดังเช่นในกรณีการบำเพ็ญบารมีใน ๑๐ พระชาติสุดท้าย แต่ละพระองค์ก็ได้บำเพ็ญมากกว่าหนึ่งบารมี เพียงแต่นั่นบารมีใดบารมีหนึ่งเป็นพิเศษ เช่นพระเวสสันดรเน้นทานบารมี แต่ขณะเดียวกันก็ทรงบำเพ็ญศีลบารมี เนกขัมมบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี เป็นต้นไว้ด้วย ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ยกพระพุทธรูปต่างมาอ้างไว้บางส่วนที่ยกเอาบารมีแต่ละข้อมาเป็นตัวตั้งและระบุว่าพระโพธิสัตว์ชื่ออะไร บำเพ็ญบารมีข้อนั้นๆ ขณะเดียวกันก็ได้ยกมาอีกปริยายหนึ่งว่าพระโพธิสัตว์ชื่ออะไรบำเพ็ญบารมีขั้นใดไว้ในปุเรชาติ ประการที่สุดได้ยกเอามหาปริสลักษณะมาแสดงว่าแต่ละลักษณะใน ๓๒ ประการนั้นบังเกิดมีเพราะทรงบำเพ็ญบารมีและกุศลกรรมอันใดไว้ ส่วนการบำเพ็ญทศบารมีเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลในการบำเพ็ญพุทธกิจนั้นก็มีมากมายสุดพรรณนา จึงได้ยกตัวอย่างมาแสดงเพียงบางบารมี เช่นเมตตาบารมีเมื่อพระเทวทัตวางแผนลอบปลงพระชนม์ชีพของพระพุทธองค์ แต่ก็พ่ายแพ้แก่พระเมตตาบารมี ดังนั้นเป็นต้น ที่สำคัญที่สุดคือทศพลญาณ หรือตถาคตพลญาณ ๑๐ คือพระญาณอันเป็นกำลังของพระตถาคต ๑๐ ประการที่ทำให้พระพุทธองค์สามารถบั่นลือสืหนาทประกาศพระศาสนาให้มั่นคง โดยมีพระคุณบทตามพระพุทธคุณ ๙ อันประกอบด้วยพระปัญญาคุณเป็นส่วนตัว อตตहितสมบัติ และพระกรุณาคุณเป็นส่วนแห่งปรหิตปฏิบัติ อันสามารถบำเพ็ญจริยา ๓ คือ โลภัตถจริยา ญาติตถจริยา และพุทธตถจริยา ได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์

Thematic Paper Title : The Concord of the Ten Perfections as Aiding Condition to The Enlightenment and to the Duty of the Buddha

Researcher : Phra Kaweewong (Im Sārado /Kamnerddee)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic Paper Supervisor

: Asst. Prof. Dr. Phra Suthithammanuwat, Pali IX, M.A. (Pali & Sanskrit), Ph.D. (Pali)

: Dr.Songvit Kaeosri, Pali VII, Dip.Ed., B.Bsm., B.A., M.Lib.Sc., PGDLS, Ph.D. (Buddhist Studies)

: Ass. Prof. Dr. Samiddhiphol Netnimitra, Pali IX, B.A., M.A., . Ph.D. (Pali & Buddhist Studies)

Date of Completion : 25 December 2013

ABSTRACT

The dissertation entitled “The Concord of the Ten Perfections as Aiding Condition to the Enlightenment and to the Duty of the Buddha” is of fore objectives as (1) to study the Ten Perfections in Theravada Buddhism ; (2) to study the characteristics of the concord of the Ten Perfections; (3) to analyze the concord of the Ten Perfections as aiding condition to the Enlightenment of the Buddha ; and (4) analyze Ten Perfections as aiding condition to the Duly of the Buddha.

The findings of the research are as followings :

Pāramī or pāramitā means perfection of the meritorious conduct of one wanting to become a Buddha with as strong self-determination. Before going to be a Buddha, a man so-called Bodhisattva is to try to perform each of the ten perfections in any life and birth along the lives of the ten Perfection, i.e., giving, morality, renunciation, wisdom, endeavour , to learnce, truthfulness, resolution loving-kindness, and equanimity. There are three categories of perfection, i.e. ordinary perfections, superior perfections, and supreme perfections.

In order to attain the enlightenment, a Bodhisattva has to fulfil each perfection along the live of the other one more or less such as Temiya on renunciation, Mahājanaka on endeavour, Suvaṇṇasāma on loving kindness, Nemirāja on truthfulness, Mahosatha on wisdom, Bhūridatta on morality, Candakumāra on tolerance, Nārada on equanimity, Vidhura

on resolution, and Vessantara on giving. Conduct of the each of them has been mentioned with reference to their respective perfection.

It is obvious that the conduct of the ten perfections is the certain means as aiding condition to the enlightenment of the Buddha. In each life, a Bodhisattva had performed one perfection along with the other perfection. To perform only one or a few perfections, it is impossible to lead the last life to enlightenment. Only the concord of the ten perfections is possible. In this research work, the quotations of the Buddha's words are given as to the perfections of the dāna (giving), sīla (morality), and nekkhamma (renunciation). At the end, the research has focused on whether the ten perfections performed aided the Buddha to perform his functions or services, the Buddha's conduct (Lokatthacariyā), Conduct for the benefit of his relations (Ñātattthacariyā), and beneficent conduct as functions of the Buddha (Buddhatthacariyā). Examples of his thirty-two marks of the great man as well as his loving-kindness shown to Devadatta and other related are given as the meritorious results of the ten perfections conducted in the previous lives innumerable.